

JAARVERSLAG WERKGROEP DOVENPASTORAAT

VANUIT DE PROTESTANTSE KERK IN NEDERLAND

OVER HET JAAR 2024

Treft u dove mensen in uw omgeving of zien we ze niet? En hoe hebben zij een plaats in onze geloofsgemeenschappen? Het Dovenpastoraat helpt kerken om te gaan met dove mensen. Zij organiseert kerkelijke activiteiten op een voor doven toegankelijke manier, met aandacht voor de taal en de cultuur van dove mensen.

Ontdek in dit verslag hoe de Werkgroep Dovenpastoraat in 2024 haar activiteiten vorm gaf. En doe inspiratie op voor activiteiten in uw eigen gemeente.

De Werkgroep Dovenpastoraat

De Werkgroep Dovenpastoraat zorgt voor een protestantse inbreng bij het **Interkerkelijk Dovenpastoraat (IDP)**. In het IDP werkt de PKN samen met de Christelijke Gereformeerde Kerken en de Nederlandse Gereformeerde Kerken, vanuit de overtuiging dat ieder mens – horend of doof – geroepen is om mee te doen in de gemeenschap van Christus.

Organisatiestructuur en samenwerking

Het landelijke IDP heeft vier dovenpastores, waarvan er twee namens de PKN zijn aangesteld: **ds. Wim Otte** en **ouderling-kerkelijk werker Hendrik Stevens**. Zij bedienen zowel dove als horende gemeenschappen. De organisatiestructuur van het IDP bestaat uit een interkerkelijk bestuur, zes gespecialiseerde taakgroepen en veertien regionale Interkerkelijke Commissies verspreid over het land. Deze commissies organiseren in samenwerking met plaatselijke kerken laagdrempelige kerkelijke activiteiten. De protestantse Werkgroep Dovenpastoraat vergadert tweejaarlijks, begeleidt de protestantse dovenpastores en heeft korte lijntjes met het interkerkelijke IDP.

Dovenpastor ds. Wim Otte

Vijf kernactiviteiten

1. **Persoonlijk pastoraat:** Individuele pastorale begeleiding in Nederlandse Gebarentaal (NGT), met speciale aandacht voor mensen die op latere leeftijd doof zijn geworden en op dit vlak een rouwproces doorlopen.
2. **Kerkdiensten:** Regelmatig toegankelijke vieringen in 14 regio's.
3. **Bijbelgespreksgroepen:** Regelmatige bijeenkomsten waarin de Bijbel middels gebarentaal wordt bestudeerd.
4. **Onderlinge ontmoeting:** Sociale activiteiten die dove en horende gemeenteleden verbinden.
5. **Contact met mensen buiten de kerk:** Activiteiten gericht op niet-kerkelijke dove gemeenschap.

Toegankelijke kerkdiensten met Nederlandse Gebarentaal

In 2024 werden regelmatig op verschillende plekken in het land **dovendiensten** en **gecombineerde diensten** gehouden. Hierbij werd gebruik gemaakt van de Nederlandse Gebarentaal die sinds 1 juli 2021 officieel erkend is als taal in Nederland. Ook waren er professionele tolken aanwezig. Deze diensten worden goed bezocht en zijn ook online beschikbaar gesteld via livestreams op www.doofenkerk.nl. Dit heeft de betrokkenheid aanzienlijk vergroot. De verhalende kracht van gebarentaal verrijkt de diensten door verhalen visueel dicht bij mensen te brengen, vergelijkbaar met Bibliodrama.

In samenwerking met de Evangelische Omroep – Nederland Zingt is in 2024 een groot aantal **liederen** omgezet naar Nederlandse Gebarentaal. Dit is zeer helpend geweest bij de vieringen. Dit liedproject was mogelijk dankzij **financiële ondersteuning** van de Werkgroep Dovenpastoraat (PKN). Een voorbeeld van een lied vindt u door op youtube te zoeken naar: *Thuis (Met Nederlandse gebarentaal) - Nederland Zingt*.

Bijbelgespreksgroepen en sacramenten

Pastores en vrijwilligers hebben **(catechese)groepen** geleid in NGT, waarbij rekening werd gehouden met het feit dat Nederlands voor veel dove mensen hun tweede taal is. Er werd ook ondersteuning geboden bij **doop en belijdenis** in de dovensamenleving. Bijzondere aandacht ging uit naar jongeren met cochleaire implantaten, die ondanks deze technische hulpmiddelen extra ondersteuning nodig hebben om alles goed mee te krijgen.

Bijbelstudiegroep in Leiderdorp

Onderlinge ontmoeting – ruimte voor inclusie

We hebben gewerkt aan het creëren van **drie essentiële ruimtes** in onze gemeenschappen, waardoor een goede onderlinge ontmoeting plaats kan vinden:

1. **Veilige ruimte:** Aangepast communicatietempo, waardering voor de mening van dove mensen, en toegang tot dezelfde informatie als andere gemeenteleden.
2. **Talige ruimte:** Volwaardige erkenning en gebruik van Nederlandse Gebarentaal in de eredienst.
3. **Creatieve ruimte:** Innovatieve vormen van gebed en aanbidding waarbij het hele lichaam betrokken is, zoals colleges maken van psalmen, gezamenlijke gebaren bij bekende liederen, en rituelen zoals het aansteken van kaarsen.

In 2024 is daarbij speciale aandacht uitgegaan naar:

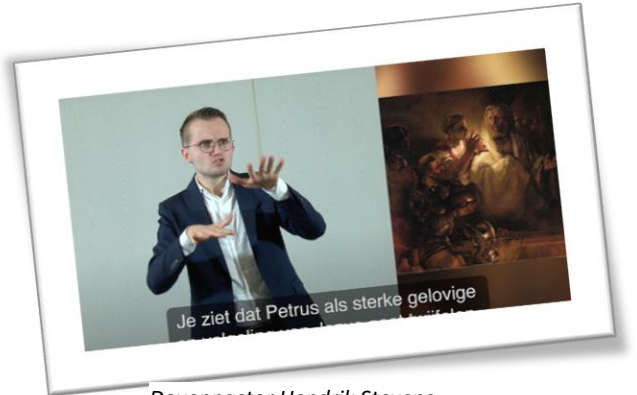
- **Taalniveau:** Veel oudere dove mensen zijn opgegroeid zonder gebarentaal (tot 1980 was NGT verboden op dovenscholen), waardoor zij een ander taalniveau hebben dan hun horende leeftijdsgenoten

- **Technische hulpmiddelen:** Ondanks geavanceerde gehoorapparaten en cochleaire implantaten blijven communicatie-uitdagingen bestaan, vooral in groepssituaties

Samenwerking en zichtbaarheid

Er is nauw **samengewerkt** met andere kerken binnen het IDP en met organisaties zoals de Nederlandse Christelijke Bond van Doven. Daarnaast is er **voorlichting** gegeven aan predikanten (o.a. via PKN-werkgemeenschappen), kerkelijk werkers en vrijwilligers om hen vertrouwd te maken met de rijkdom van de christelijke dovencultuur en het belang van visuele communicatie. De PKN-dovenpastores schrijven ook regelmatig in kerkbladen.

Dankzij de IDP-website, Facebook-pagina en speciale IDP-app blijft het pastoraat **zichtbaar** en bereikbaar. Online vieringen, themabijeenkomsten en een actieve aanwezigheid op sociale media hebben met name jongeren bereikt en dove mensen die verder van de kerk verwijderd zijn. Dit is cruciaal, aangezien meer dan 50% van de dove mensen die kunnen werken geen baan heeft, wat de sociale isolatie kan vergroten.

Dovenpastor Hendrik Stevens

In 2024 hebben de PKN-dovenpastores de bijdrage van de dovencultuur aan het kerkelijk leven verder ontwikkeld. Zo is aan dove christenen laten zien hoe geloof beleefd kan worden met lichaam en ziel. En zo heeft hun concrete geloofsbeleving, waarbij woorden als genade, verlossing en redding een visuele betekenis krijgen, onze hele kerkgemeenschap **verrijkt**.

Hoop & focus 2025-2026

De komende periode blijft de focus liggen op inclusie, het opleiden van nieuwe vrijwilligers en het vergroten van bewustwording binnen de kerken over de leefwereld van dove mensen. Specifieke doelen zijn:

- Verdere implementatie van de drie ruimtes (veilig, talig, creatief) in meer gemeenten
- Uitbreiding van online bereik, vooral naar jongeren via sociale media
- Versterking van de verbinding tussen verschillende leeftijdsgroepen binnen de dovengemeenschap
- Voortgezet missionair werk naar dove mensen die Jezus nog niet kennen

Binnen de PKN streven we ernaar dat iedere gemeente doofvriendelijk(er) wordt en mensen met een gehoorbeperking zich gezien en gehoord voelen – ook in geestelijke zin. Want zoals de filosoof Immanuel Kant ooit zei: 'Blindheid scheidt ons van de dingen, doofheid scheidt ons van de mensen.' In de kerk zijn we geroepen om oog te hebben voor elkaar en bruggen te bouwen die deze scheiding overwinnen.

Voor meer informatie: www.doofenkerk.nl / Steun het werk via NL27 INGB 0674 5493 68